

Niilo Kivikoski.

Oulu 1929.

S E L O S T U S

THE NATIONAL CITY BANK OF NEW YORK'IN LONTOON KONTTORIIN

TEHDYSTÄ OPINTOMATKASTA 1928.

Suomen Pankin Johtokunnan valmistettua allekirjoittaneelle tilaisuuden päästä tutustumaan ulkomaiseen pankkityöhön saavuin toukokuun loppupuolella Lontooseen ja ilmoittauduin The National City Bank of New Yorkin Lontoon konttorissa (N.C.B. of N.Y., London), mihin työpaikkani lähimmiksi kuudeksi kuukaudeksi oli järjestetty. Sain luvan tulla työhön 29 p:nä toukokuuta ja niin alkoi sitten marraskuun alkupuolelle kestänyt työskentelyni tämän maailmanpankin Euroopan Pääkonttorissa.

Aluksi tuotti vähän vaikeutta tottumattomuus varsinaiseen englantilaiseen puhekieleen ja lukuisiin käytännössä oleviin erikoisiin nimityksiin, mutta vähitellen korva tarkistui tajuaan kiireessä ja ainaisessa melussa lausuttuja vaillinaisiakin neuvoja ja kysymyksiä.

Mainittu pankki on, kuten jo nimikin viittaa, ameriikkalainen ja siis myös työn järjestelykin on toimitettu viime vuosina Ameriikassa kehitettyyn malliin.

Varsinainen pankkityö tapahtuu useissa neljään kerrokseen sijoitetuissa osastoissa. Näistä osastoista mainittakoon: Kassa-osasto, ala-osastoineen, Kotimaiset vekselit, Ulkomaiset vekselit, Kauppa-
luotto-osasto, Arvopaperi-osasto, joka muodostaa oman rautaverkolla eristetyn maailmansa maakerroksessa, Perittävät vekselit, Valuutta-

osasto, Talletustilien osasto, Sähkösanoma-osasto, Tili-osasto, Luotto-osasto y.m. väheään tärkeät pienemmät osastot.

Koska minulla oli tilaisuus työskennellä melkein kaikilla tärkeimmillä osastoilla, Luotto-osastoa lukuunottamatta, esitän seuraavassa lyhyesti kunkin osaston.

KASSA/OSASTO Pankissa käy täällä yleensä vähän asiakkaita, sillä useimmat asiat toimitetaan kirjeitse, puhelimitse tai sähköteitse. Kassa-osasto on kuitenkin se osasto, jossa eniten käy yleisöä. Koska se oli ensimmäinen tutustumispaikkani ja lisäksi omaa alaani, kiinnosti se erikoisemmin mieltäni. - Kassoja on kaikkiaan kolme: ensimmäinen vain sisäänmaksuja varten, toinen ulkomaan rahan ja shekkien ostoa ja myyntiä varten, ja kolmas vain ulosmaksuja varten. Ainoastaan ruokailuaikoina ensimmäinen ja kolmas kassa suorittavat toistensa tehtäviä. Toisessa kassassa on kaksi virkailijaa, jotka vuorottelevat keskenään. Tällainen järjestely tietenkin helpottaa aika paljon kassanhoitajan työtä, koska se on, pientä keskipäivän poikkeusta lukuunottamatta, aina samanlaista suoritusta. Kassakirjan sivu on jaettu eri tilejä varten sarakkeihin ja kukin suoritus viedään heti täällä jo omalle tililleen. Tämän järjestelyn avulla voi tili-osasto jo kassasta alkaen valvoa kunkin suorituksen oikeata merkintää, sillä kassojen, samoin kuin kaikkien muidenkin osastojen, on työn päätyttyä aina laadittava n.s. Balance sheet (balanssi-arkki), josta käy selville kunkin tilin päiväsumat kullakin osastolla. - Suorituksia vastaanottavalla kassanhoitajalla on lähellä, kassasta erillään, kaksi apulaista, jotka järjestävät kaikki asiakkaiden suorituksina jättämät ja postissa tulleet shekit ja postivekselit ja lähettävät ne clearingin kautta perittäviksi varsinaisten clearing-pankkien välityksellä (N:C:B: of N.Y. ei itse ni-

mittäin ole clearing-pankki, vaan käyttää kolmea muuta pankkia välittäjänään. - Ulosmaksuja suorittavalla kassanhoitajalla on myös kaksi apulaista, jotka vastaanottavat ja järjestävät asiakkaiden jättämät ja N.C.B. of N.Y.:n maksettavat shekit y.m. ja merkitsevät ne erikoiseen maksukirjaan heti kunkin omalle tililleen ja kirjoittavat niistä asiakkaille kuitit. Heiltä suoritettavaksi hyväksytyt maksuosoitukset jatkavat matkaansa sitten Talletustili-y.m. osastolle näiltä tileiltä poistettavaksi. On huomattavaa, ettei yhdestäkään näistä shekeistä makseta vasta-arvoa ennenkuin niiden allekirjoitukset ovat oikeiksi varmennetut. Tämän voivat tehdä vain muuttamat siihen valtuutetut, m.m. molemmat kassanhoitajat ja kassa-osaston johtaja ja apulaisjohtaja. - Kassa-osastolla heti huomasi mitä vakiintunut shekkiliikenne ja suuri raha-yksikkö vaikuttavat kassatyöhön ja käteisen rahan tarpeeseen. Vaikka päivän kassavaihto, meidän rahaksi muutettuna, oli valtavan suuri, ei kassassa silti tarvittu käteistä rahaa niinkään paljon kuin esim. meillä Oulussa ja muissa samankokoisissa konttoreissa. Rahayksikön vielä ollessa suuren ei tämä päivittäin kassoissa tarvittu setelimäärä ollut kuin ehkä neljännes siitä kantamuksesta mikä meillä kassaan tuodaan, ja vähemmän käytettyinä pysyvät setelit puhtaampinakin. Hopearahoja käytetään myös melko paljon, joten nekin vähentävät setelien käyttöä.

Kassa-osastossa on vielä mainittava ala-osasto "Third teller" (kolmas "rahanlukija"), jossa hoidetaan kaikki puhelimitse, kirjeitse tai sähköteitse määrätyt ja maksettavat suoritukset ja jossa siis ei käteistä rahaa käytetä ollenkaan. Tämän osaston päivittäinen rahaliikenne nousee huimaaviin summiin aiheuttamatta silti kassanhoitajille vähääkään työtä.

KOTIMAISTEN VEKSELIEN OSASTOLLA on työ pää-asiassa yleensä samantyyppistä kuin meilläkin, kuitenkin sillä eroituksella, että täällä, kuten muuallakin Englannissa lasketaan vuoteen 365 korkopäivää, siis kuhunkin kuukauteen sen todellinen päiväluku. Tämä tietenkin aiheuttaa, ainakin meikäläisen mielestä, jonkun verran hankaluutta eräpäivää määrättäessä. Kotimaisiin vekseleihin luetaan myös muualta tulleet, mutta Englannissa erääntyvät vekselit.

ULKOMAISTEN VEKSELIEN OSASTO on verrattain laaja ja sen toiminta muutamissa suhteissa kovin monimutkaista, se kun ulottuu yli koko maailman. Koska minulla oli tilaisuus olla täällä vain kaksi viikkoa, en voinut siihen perehtyä kovin yksityiskohdittain, niin tärkeitä ja mielenkiintoista kuin se olisi ollutkin. Työ muodostuu monimutkaiseksi sentakia, että on oltava selvillä eri maiden vekselilainsäädöksistä sekä vientiä ja tuontia koskevista asetuksista. Samalla on pidettävä silmällä yleistä taloudellista tilannetta kussakin maassa, koska toisinaan kuluu kymmenen, jopa kaksitoistakin, kuukautta ennenkuin joku ~~joku~~ vekseli tai tratta tulee lopullisesti selvitetyksi, ja sillä ajalla voivat konjunktuurit jo jonkun verran ^{si} vaihdella. Varovaisuutta ja harkintakykyä siis vaaditaan. Kun vekseleillä on näinkin pitkiä kiertoaikojia ja ~~ja~~ odotuspäiviä vielä lisäksi, on lopullisen eräpäivän määrääminen hyvin tarkkaa tehtävää, kun lisäksi kuukausistakin otetaan todelliset päivämäärät huomioon. - Muutamat asiakkaat saavat vekseleistään heti täyden suorituksen, toiset vähemmän, aina 50 % saakka, riippuen erääntymispaikasta, asianomaisten taloudellisesta asemasta y.m. seikoista. Jos vekseli erääntyy jonkun oman konttorin alueella, niin tämän konttorin tiliä velotetaan heti vekselin määrällä ja se puolestaan taas vastavelottaa koron määrällä.

KAUPPALUOTTO-OSASTO työskentelee samassa salissa kuin ulkomaan

vekselien osastokin ja näiden osastojen työkin^{on} monessa suhteessa samankaltaista. Täälläkin useimmiten vain määrättyllä prosentilla hyvitetään asianomaisten tiliä, siksi kunnes loppuselvitys on saatu.

ARVOPAPERI-OSASTO on sijoitettu omaan, rautaverkolla samassa salissa olevasta Talletustili-osastosta eroitettun "häkkiin" ensimmäiseen maakerrokseen katupinnan alapuolella. Tämä tärkeä osasto hoitaa kaikki pankinasiakkaiden arvopaperien vilkkaat ostot ja myynnit ympäri maailman sekä tallettaa ja huoltaa luoton vakuudeksi tai muuten, joko Lontoossa tai muualla, pankin itsensä tai sen asiakkaiden sijoittamat arvopaperit, nostaa ja tilittää niistä juoksevat korot, suorittaa niistä verot y.m. Tällä osastolla on laaja ja arvokas asiakaspiiri sekä kotimaassa että ulkomailla ympäri maailmaa, sillä kaikenmoinen arvopaperikauppa on täällä erittäin vilkasta. - Osasto työskentelee läheisessä yhteydessä lainausosaston kanssa.

PERITTAVIEN VEKSELIIEN-OSASTO on suuritöinen, koska joka päivä saapuu sekä kotimaasta että ulkomailta paljon perittäviä ja päinvastoin, joka päivä niitä lähetetään paljon perittäväksi. Mutta työ on yleensä helppoa, koska määrättyt ohjeet ovat sovellettavissa kunkin tapaukseen ja vain harvoin esiintyy seikkoja, jotka vaativat erikoisempia toimenpiteitä. En varsinaisesti työskennellyt tällä osastolla, silloin tällöin vain voin seurata sen työtä muilla lähi-osastoilla ollessani.

VALUUTTA-OSASTO on yksi kaikkein tärkeimmistä osastoista. Sen välittämät päivittäiset valuutan ostot ja myynnit käsittävät aivan huimaavia summia. Tämän osaston johtaja kaksine erikois-avustajineen pienikokoisessa, kymmenillä erikoispuhelinjohdoilla varustetussa "keskuksessaan" ostaa ja myy päivittäin satojen miljoonien arvosta sekä o-

maa että vierasta valuuttaa Jaappania, Austraaliaa ja Argentiinaa myö-
ten, lähemmistä maista puhumattakaan, sillä sellaisessa kauppakeskuk-
sessa kuin Lontoossa, tarvitaan jos jonkinmoista valuuttaa pienestä
Smk. alkaen. Kovin vähäpätöiseltä kyllä näytti Smk.-tili muiden rinnalla.
Edellämainitut kolme "tekijämiestä" sopivat vain kunkin oston ja myynnin
hinnan, paikan ja ajan. Varsinaiset käytännölliset toimet jäävät osas-
ton hoidettavaksi. Erikoisen, käytännöllisestis suunnitellun lomakejär-
jestelmän ja kirjain (position book, liability ledger) avulla aikaa
ja työtä säästään tulevat erät oikein ja tarkistettuina velotettua ja
hyvitettyä ja samlla nähdään myös aina, paljonko johonkin määrättyyn
päivään mennessä yhteensä ja kunakin päivänä erikseen on valuuttoja
myyty ja ostettu, paljonko on luovutettava tai vastaanotettava ja on-
ko siis pankin hallussa kulloinkin oleva valuuttamäärä riittävä, lii-
an suuri tai ehkä vajaa sitoumusten täyttämiseen, onko siis tapahtunut
ylimyyntiä, yliostoa vai ollaanko tasapainossa. Joka aamu saamaansa
valuutta-inventaariota tarkastellen ja markkinoita seuraten osaston
johtaja sitten ostaa tai myy. Kauppoja tehdään jopa kuuden kuukaudenkin
toimitusajalla. Valuutta-osasto hoitaa myös asiakkaitten ulkomaanra-
hantilejä. Aikaisemmin mainittu kassa-osastolla oleva ulkomaanrahan
kassa on suorassa puhelinyhteydessä valuutta-osaston kanssa. Tämä kas-
sa ei käytä ollenkaan kotimaista rahaa vaan sen kirjoittamalla kassa-
lapuilla suoritetaan maksut aikaisemmin mainituissa kahdessa muussa
kassassa.

TALLETUSTILI-OSASTO käsittää oikeastaan vaan juoksevan tilin
konttokuranttitilin sekä henkilökunnan talletustilin, jolla korko on/
huomattavasti suurempi kuin kahdella edellämainitulla. Täällä kuten
Kkaikilla muillakin osastoilla ovat käytettävät tilikirjat erikoisraken-

teisia irtolehtikirjoja, joihin merkinnät tehdään kirjanpitokoneilla. Tämän osaston kirjain lehdet ovat sitäpaitsi kaksinkertaiset, välissä kopiopaperi, joten kaikista tilivienneistä tulee jäljennös, joka aina kuukauden päättyessä lähetetään, palautettavan saldotodisteen mukana, tilinkäyttäjälle, joten hän on tilaisuudessa tarkistamaan tilinsä. Ulkomaanrahan talletustilit hoidetaan, kuten jo mainittiin, valuutta-osastolla.

SÄHKÖSANOMA-OSASTO on tällaisessa suurpankissa erittäin tärkeä, sillä ilman sitä olisi tarpeeksi nopea yhteys pitkällä etäisyyksillä mahdoton. Eri osastoilla kirjoitetut sähkösanomat tuodaan tänne, luokitellaan täällä asianmukaisesti ja viedään kirjoihin sekä "nakutetaan" jollekin suurasemalle, joka sitten toimittaa ne edelleen. Saapuneet sähkösanomat samoin luokitellaan ja kirjataan sekä monistetaan. Joka sähkösanomasta otetaan jäljennös kullekin osastolle, jota asia mahdollisesti jollain tavalla koskee. Brikoisella kirjoituskoneella voidaan saada kymmenenkin jäljennöstä samanaikaisesti ja kaikki eriväriselle paperille, kullakin osastolla on nim. oma lennätinvärinsä. Jäljennökset vie lähetti asiainosastoaisille osastoille saaden aikamäärällä ja vastaanottajan nimimerkillä varustetun kuitin. Asiakaspiirin ollessa erittäin laajan kautta koko maailman ulottuvan, tarvitaan tällä osastolla ^{myös} erikoinen yöhenkilökunta, koska varsinaiset työtunnit eivät satu samaan aikaan toisella puolen maapalloa olevien konttorien ja asiamiesten ajan kanssa. Ajan määrittämisen helpottamiseksi on täällä erikoinen normaalkello, joka näyttää sekä Englannin että Ameriikan ajan.

TILI-OSASTO on se keskus, jonne kaikki liiketoiminnasta päivän mittaan kertyvät tulo- ja menotodistukset lopuksi saapuvat. Tän-

ne myös kukin osasto lähettää päivän päätyttyä kirjoittamansa ja aikaisemmin mainitun Balanssi-arkin, joka on yhteenveto journalista, Kukin osasto nim. kirjoittaa Suomen Pankin kassa-journaalia muistuttavan päivä-journalin, johon jokainen liiketodiste merkitään. Tämä journaali poikkeaa meillä käytettävästä siinä, että se on kirjaksi sidottu, sarakkeet ilman tilinnimiä. Ne merkitään sitä mukaa kun niitä päivän kuluessa tarvitaan. Kullekin tilille merkitään ai-noastaan todisteiden sisältämät määrät ilman lähempiä selityksiä. Tili-osastolla sitten laaditaan eri osastojen todisteista yksi yhteinen journaali ja tässä pitää kunkin tilin lopusumman täsmätä kaikkien osastojen yhteissumman kanssa. Jos eroa ilmenee löydetään virhe verrattain helposti vertaamalla tulo- ja menotodisteita ja eri osastojen Balanssi-arkin summia keskenään. Pää-journalin lopusum-milla sitten velotetaan tai hyvitetään asianomaisia tilejä.

LUOTTO-OSASTO olisi varmaankin myös ollut mielenkiintoinen nähtävyys, mutta koska ei asianomaisten puolelta ollenkaan mainittu tätä osastoa paikkajärjestelyssä ja saatuani muuten tietää, että sinne tuskin pyytämälläkään paikkaa järjestettäisi, en ollenkaan tehnyt asiasta esitystäkään.

Muita osastoja oli vielä esim. ULKOMAAN KIRJEENVAIHTO-OSASTO; mutta tämä osasto oli sangen pieni muihin verrattuna, ja mitäpä sil-lä oikein tekisikään, kun verrattain harvoin sattuu, että pankki saa tai itse lähettää muun kuin englanninkielisiä kirjeitä.

Sitten oli vielä POSTITUS-OSASTO, REKISTERI-OSASTO; VARASTO ja KAS-SAHOLVI. Holvissa-käynneistä pidetään erittäin tarkkaa kirjaa. Pait-si kaikki otot^{ja} panot niin myös oven avaus ja sulkemisaika minuutil-leen merkitään kirjaan ja merkinnät varmentaa kulloinkin holvissa

asioivan osaston johtaja ja joku pankin varajohtajista, joka sattuu toimivasta valvomaan. Jokaisella osastolla on omia asioitaan koskeva holvikirja. Kassanhoitajat eivät itse ollenkaan käy holvissa, vaan vahtimestarit tuovat heille rahat peltilaatikkoon lukittuina. Avain tähän on erikseen sekä kassanhoitajalla että osaston johtajalla.

Edellisessä on lyhyesti pääpiirteissään selostettu alussa mainitussa pankissa toimivat osastot ja niiden toiminta. Täällä on kaikessa työssä pää-asia sama kuin muidenkin maiden pankkilaitoksissa, mutta se tapa, jolla kaikki työ täällä tehdään, kaiken toiminnan järjestely, ansaitsee erikoista huomiota.

Kuten jo alussa mainittiin on N.C.B. of N.Y. täysin ameriikkalainen laitos, ja ameriikkalaisethan ovat tunnetusti käytännöllisyyttä haarrastavia. Tämä tulee näkyviin juuri myöskin pankkityössä. Viitisentoista vuotta sitten ei vielä ollut tarpeellista panna niin erkoisesti painoa pankkityön nopeuteen. Mutta sitten tuli suuri maailmansota ja vilkastutti melkoisesti toimintaa myös tällä niinkuin niin monella muullakin alalla, ja samaa vilkkautta on jatkunut yhä sodan jälkeenkkin. Toiminnan vilkastuminen aiheutti suuremman työvoiman tarpeen ja siis myös suurempia kustannuksia. Näiden huoventamiseksi, työvoiman säästämiseksi ja samalla työn vauhdin parantamiseksi ryhdyttiin parantamaan työtehoa. Tästä oli seurauksena mitä erilaisempien konttorikoneiden suunnittelemisen ja uusien työmenetelmien keksiminen. Huomattiin, että konttoritöissäkin saatettiin käyttää järjestelmiä, niinkuin muillakin työaloilla. Näissä uudistuksissa kunnostautuivat juuri ameriikkalaiset pankit erikoisesti. Erikoisvirkaillijain tehtäväksi jäi tehdä tutkimuksia ja ehdotuksia ja he ovat onnistuneetkin erinomaisesti yksinkertaistuttaessaan ja jouduttaessaan työn suoritusta

konttoreissa. He huomasivat, että sama työ tuli monesti toistetuksi vaikkakin eri osastoilla, että paljon helppoa työtä joutui korkeapalkkaisten suoritettavaksi, sensijaan että sitä olisi tehty halvemmin palkatuilla voimilla joukkotuotantona. Tämänepäkohdan korjaamiseksi suunniteltiin joukko uusia moniosaisia lomakeyhdistelmiä, joissa oli valmiiksi painettua tekstiä mahdollisimman paljon, jotta ainoastaan päivämäärät, summat, erinäiset nimet ja mahdolliset erikoishuomautukset vain oli kussakin tapauksessa kirjoitettava. Lomakeyhdistelmä laadittiin siten, että yhdellä kirjoittamisella kopiopaperin avulla saadaan k a h d e k s a n k i n valmiista lomaketta, kukin omaan erikoiseen tarkoitukseensa sovitettuna. N.C.B. of N.Y.:ssä esim. erään tällaisen yhdistelmän lomakkeet ovat seuraavat: 1) toimeksiantajalle ilmoitus asian suorittamisesta, 2) debet- ja 3) kredit-lomake itselle, 4) ilmoitus suorituksen vastaanottajalle ja 5) häneltä saatava kuitti, 6) debet- ja 7) kredit-lomake kolmannelle asiaomaiselle ja 8) rekisteri-lomake itselle. Kaikki tämä tulee suoritetuksi samalla kertaa muutaman sanan ja numeron kirjoittamisella. Kun vielä huomaamme, että vain päällimmäinen lomake kaipaa tarkistusta (toisethan ovat tarkat jäljennökset) sekä että toisetkin osastot, postittajat y.m. joille toimeksianto on ilmoitettava, saavat siitä ^{le} tiedon heti samanaikaisesti ja tarvitsematta itse kirjoittaa ja tarkistaa lomaketta tai odottaa sitä muilta osastoilta, niin näemme mikä tavaton ajan ja työn säästö tässä saavutetaan. Vieläpä toinen konttorikin säästyy lomakkeitten kirjoittamiselta saadessaan ne valmiina toimeksiantajakonttorilta. Esimerkki edellämäinitun yhdistelmän käyttämisestä: Herra A kirjoittaa N.C.B. of N.Y.:n lontoon konttorille: Maksakaa juoksevaa tili-

äni velottaen Herra B:n tilille Pariisin konttorissanne Fr. 10.000 minulle lähetettävää kuittia vastaan samalla ilmoittaen Herra B:lle rahojen lähettämisestä. Yhdellä kirjoittamisella Lontoon konttori siis tunnustaa toimeksiannon Herra A:lle, velottaa hänen juoksevaa tiliänsä, hyvittää Pariisin konttorin tiliä, valmistaa Pariisin konttorin tarvitsemat kassalaput, Herra B:lle menevän ilmoituksen ja häneltä saatavan kuitin sekä rekisterilomakkeen. Koko tämä työ on tarkistussineen minuutin tai parin asiaaja niin helppoa, että sen voivat suorittaa melkein vasta-alkajatkin tai ainakin halvemmin palkatut. Ainoastaan tarkistuksen toimittaa joku ylempi virkamies, tavallisesti osaston johtaja tai apulainen. Nämä lomakeyhdistelmät ovat lisäksi käytännöllisesti sovitettut 500 kappaleen jonoon, joka laatikosta yhtenänsoluu kirjoituskoneeseen. Tämä kone on niin kokoonpanttu, että pienellä kädenliikkeellä siirretään lomakkeiden välissä olevat kopiopaperit seuraavan yhdistelmän kohdalle ja kirjoitetut lomakkeet erotetaan jonosta lävisteviivaa myöten samalla vetäen uuden yhdistelmän niiden tilalle. Lomakeyhdistelmiä on monenlaisia eri osastoille ja asioille sovitettuin tekstein ja kopioluvuin. Edelläesitetty lomakeyhdistelmä on eräs kassan Third Teller-ala-osastolla käytettävistä. Muutamissa yhdistelmissä on kukin lomake erivärinen tai ainakin teksti on eri väriä. Eräät yhdistelmät ovat järjestetyt kirjan muotoon. Niihin voi joko kirjoittaa käsin tai nykäistä ne irti^{1/2} asettaa koneeseen kopiopereineen. Yleensä kirjoitetaan koneella aina kun vain sopii, sitä t todistaa sekin, että tässä puheenaolevan konttorin 250:een nousevasta henkilökunnasta oli kuutisenkymmentä varsinaisia konekirjoittajia ja samalla pikakirjoitustaitoisia, ja yleensä kaikki tavalliset virkailijat pystyvät konekirjoittamaan melko nopeasti.

Huomattava työn ja ajan säästö saavutetaan myös käyttämällä usein kysymykseen tulevalla tekstillä varustettuja leimasimia esim. käsin kirjoitettavissa kassalapuissa.

Käytettävistä koneista puheen ollen on vielä mainittava, että yhteenlasku, kerto- ja jakolaskukoneet tietenkin, samoinkuin useimmat kirjanpitokoneetkin, ovat sähköllä toimivia. - Eri osastojen välistä nopeata yhteyttä ylläpitävät lukuisat lähetit ja vahtimestarit sekä kaksi hissiä, joista toinen on samalla tavarahissi, jolla kirjanpitokirjat, vekseli- ja shekkilaatikot y.m. kuljetetaan kassaholvi-kerrokseen.

Kaikki tämä osoittaa kuinka pankkiliikekin on viime vuosina tapahtuneen suuren liikevaihdon laajantumisen takia ollut pakoitettu turvautumaan koneisiin ja laajoihin muihin uudistuksiin ja parannuksiin, voidakseen täyttää yhä kasvavat vaatimukset. Sillä nykyajan kiireisissä liikekeskuksissa ei enää tulla toimeen entisillä menetelmillä, nyt tarvitaan suurempaa vauhtia ja varmuutta pienimmillä mahdollisilla kustannuksilla. Aika on rahaa, sanovat ameriikkalaiset ja toimivat myös sen mukaan. Nykyaikaisesti järjestetyssä suuressa pankinkonttorissa onkin kokonaisia osastoja, jotka ovat kuin mitään konehuoneita.

Tutustuminen tällaiseen moneen osastoon jaettuun suureen konttoriin ~~on~~ ja sen työtapoihin on sangen mielenkiintoista, mutta paljon aikaa vievää, jos yrittää tutustua oikein yksityiskohdittain. Sil- lä pitkälle kehitetty työnjako on vaikuttanut myös sen, että virkai- lija ei juuri tunne muuta kuin oman työnsä ja lähimpien naapuriensa, joten tutustujanon seurattava melkein jokaisen mukana saadakse- en oikein täydellisen käsityksen kokonaisuudesta. ~~Rxxxx~~ Kotimaisten vek-

selien osastolla esim. seurasin aluksi erään vanhemman virkailijan työtä. Hän oli ollut osastollaan 26 vuotta, mutta ei osannut selittää osaston toimintaa kokonaisuudessaan, sillä työskenneltyään koko ajan saman pöydän ääressä, ei hänellä ollut riittänyt aikaa, eikä kenties halukaan, perehtyä kaikkien yksityiskohtiin. Kaikesta käytännöllisyydestään huolimatta on tällainen työnjako toisaalta myös epäkäytännöllinen, kehittäessään virkailijaa näin peräti yksipuolisesti.

Allekirjoittaneelle ei matkalle lähtiessä annettu mitään lähempiä ohjeita, mihin seikkoihin erikoisemmin olisi huomiota kiinnitettävä, ja senvuoksi koetin tutustua kaikkeen mihin vaan tilaisuutta ilmeni. Mutta pian huomasi, että tällöin ei erikoisen tarkka yksityiskohtainen perehtyminen saata tulla kysymykseen. Siihen tarvitaan tällaisessa konttorissa enemmän aikaa kuin kuusi kuukautta. Senvuoksi olisi hyvä, että stipendiaatteja lähetettäessä heille annettaisiin jotain lähempiä ohjeita huomioitaviin seikkoihin nähden. Se varmaan helpoittaisi tehtävää ja antaisi tarkemman tuloksen. Silloin saattaa kuusi kuukautta ja ehkä lyhempikin aika olla täysin riittävä. Ei myöskään olisi mielestäni haitaksi, jos sama henkilö saisi tilaisuuden tutustua pariin kolmeenkin pankkiin samalla matkalla ja siten olla tilaisuudessa tekemään vertailuja tuoreeltaan paikan päällä. Se varmaan auttaisi huomioiden tekoa.

Ameriikkalaisten mielestä on heidän järjestelmänsä paras maailmassa ja sanaa vakuutti myös N.C.B. of N.Y.:n Lontoon konttorin ylikamreeri, lisäten, että kaikissa maissa, missä heillä on omia konttoreita, on järjestelmä osoittautunut parhaaksi ja saanut uusia suosijoita vähitellen muissakin pankkilaitoksissa. Ja epäilemättä ei siinä ainkaan kovin paljoa ole liikaa sanottu, mikäli vilkkaat suurpankit ovat

kysynyksessä. Mutta ei heidänkään järjestelmänsä vielä ole aivan viimeistely ja koskematon, sillä yhä he vielä ~~et~~kin löytävät unsia pikuseikkoja, jotka täydentävät kokonaisuutta. Ja todennäköisesti kehitys tulee jatkumaan tälläkin alalla, vaikka hidastuvalla vauhdilla kyläkin.

Mitä sitten tulee näiden menetelmien käyttämiseen meillä Suomessa, niin epäilemättä ne vilkkaissa yksityispankeissa ovat mitä suosittelavimpia ja osittain kai jo muutamissa käytännössäkkin. Mutta mitä Suomen Pankkiin tulee, niin eivät ^(ne) vielä ainakaan ole sanottavasti sovellettavissa. Suomen Pankilta nim. puuttuu tämän järjestelmän perusehto, lukuisat yksityiset asiakkaat omine tileineen. Myös shekkien käytön maksuvälineenä pitää ensin paljon vilkastua. Ajan ja työn säästö ei näinollen vielä vastaa uudistuskustannuksia pitkään aikaan. Virkailijoita tuskin voitaisiin nykyisestään vähentää, sillä hyväkin järjestelmä vaatii sentään välttämättömästi minimimäärän toimeenpanevaa voimaa. - Nykyisellään meillä ehkä voitaisiin myös kassakirjan sivut jakaa kassa-journaalin mukaisiin päätili-sarakkeisiin ja Pääkonttoissa järjestää työjako toisen ja kolmannen kassan kesken, toinen ulosmaksuja, toinen sisäänmaksuja varten. Suuremmissa maaseutukonttoreissa voisi ehkä myös ajatella työjakoa kassojen kesken. Pano- ja ottotilikirjat voisi järjestää, samoin ehkä muutamat muutkin, irtolehtikirjoiksi, suuremmissa konttoreissa vekselien maksupäiväkirjat vaan yhden kuukauden käsittäviksi, jotta niitä olisi helpompi käsitellä ja merkintöjä voisi tehdä useampikin virkailija samanaikaisesti kiireen tullen. Kaikki kassalaput voisi, varsinkin sellaisia tapauksia varten, milloin asia koskee kahta tai useampia tilejä, järjestää nykyisten lähetevara-lappujen tapaisesti kirjaksi erilaisine väreineen ja teksteineen, joista kukin

asianomainen, toinen konttorikin, saisi tarvitsemansa kappaleen. Minkään laajemman uudistelun ei meillä mielestäni toistaiseksi tarvitse tulla kysymykseen, liikevaihdon pysyessä suunnillen nykyisissä rajoissaan tai vaikkapa siitä koko joukon paisuessaankin. Mutta tämän ei suinkaan silti tarvitse olla esteenä virkamiesten ulkomaisille opintomatkaille lähettämislle, sillä kehityshän yhä edistyy siellä niinkuin meilläkin ja tarpeen vaatiessa ovat käytännöllistä koulutusta saaneet virkailijat hyvät olemassa. Sen ovat ulkomaiden suuret pankkiliikkeet oivaltaneet jo aikoja sitten ja järjestävät esim. virkailijoille tilaisuuksia erilaisten kursien ja esitelmien avulla perehtyä erinäisiin teknillisiin kysymyksiin ja kulloinkin vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen.

Mitä sitten tulee oleskeluuni N.C.B. of N.Y.:ssä niin on mieluisana velvollisuutenani mainita se erinomaisen ystävällinen kohtelu ja avuliaisuus, jota kaikki virkailijat, ylimmästä alimpaan saakka, osoittivat Riitholan ja Nöö(r)men (Ritolan ja Nurmen) maamiehelle, koettaessaan häntä parhaansa mukaan perindyttää eri tehtäviin. (Sivumennen sanottuna olivat edellämainitut nimet ainoat tiedot mitä muutamilla oli Suomesta.) Kesällä kun paljon virkailijoita oli lomalla, sain olla oikein todellisesti työssä parin kuukauden ajan aamusta klo 9 iltaan klo 5:een. Tämä ölikin parasta oppimisen aikaa, muuten piti vain enimmäkseen kyselällä ottaa asioista selvä.

Lopuksi haluan erikoisesti lausua kiitokseni Arvoisalle Suomen Pankin Johtokunnalle tästä minulle järjestämästä mielenkiintoisesta ja monessa suhteessa opettavasta matkasta.

Oulussa, 11 päivänä helmikuuta 1929.

Stilokinonni

Oulun konttorin kassanhoitaja.

Jäljennös.

PITMANS COLLEGE.

---//---

Ref. R.W.H./12868.

24th September, 1928.

I have pleasure in stating that Mr. N. Kivikoski joined our College on the 23rd May 1928, for a twelve weeks' ~~xxx~~ evening course in English to Foreigners and Commercial Correspondence.

The student worked well in English, his spelling and speech being very good. He made improvement in Commercial Correspondence, and whilst in the College his conduct was satisfactory.

Rob. W. Holland.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

C. Myrskylä *Leo Lindström*

Jäljennös.

THE NATIONAL CITY BANK
of New York.

36. Bishopsgate,

London, E. C. 2.

OD/ED.

9th November 1928.

Mr. Hiilo Kivikoski,
Present.

Dear Kivikoski,

With reference to your request for a general letter of reference, we have to advise that it is not the custom of this Bank to issue such documents. We shall, however, be very pleased to reply to any questions addressed to us by a prospective employer with regard to your term of service here.

With best wishes for your future prosperity,

Believe me,

Very truly yours,

O. Dixon.

Manager.

Jäljennöksen oikeaksi todistavat:

[Signature] Leo Lindstrom